

Tisza István merénylőjének részvénytársasága katolikus közalapítványi bérletet kapott a kultuszminisztériumtól

Klebsberg kultuszminiszter legutóbb a magyar tanítókhoz szózatot intézett, amelyben meleg szavakkal buzdította a pedagógusokat a neonacionalizmus eszméjének népszerűsítésére és a fogékony gyermeki lélekbe való csöppögtetésére. Különösen sürgette a kultuszminiszter a magyar történelem hagyományainak ápolását és a nagyjainak járó kegyelet ébrentartását. A magyar mult kimagasló alakjait megillető kegyelet növelése mindig fontos program-pontja volt a kultuszminiszternek, aki ezt a program-pontját különös gonddal gyakorolta a közelmúlt vezéralakjaival, elsősor-

ban Tisza István gróffal szemben.

A kultuszminiszter nyíltan hangoztatta, hogy Tisza István emlékének kegyelettel csüng, Tisza az ő politikai ideálja (eltekintve Mussolinitól, Bethlen Istvántól és Becker porosz kultuszminisztertől). Tiszában politikai tanítómesterét tiszteli. Előszeretettel szokott utalni Klebsberg gróf a benső személyes kapcsolatokra, amelyek őt, mint miniszterelnökségi államtitkár, Tisza miniszterelnökhöz fűzték és ha Tiszának csak nevét is kiejtették a kultuszminiszter előtt, alig tudott érzelmein és meghatottságán uralkodni.

Klebsberg Kuno gróf a debreceni Tisza István-szobor leleplezésén. (A miniszteren a kép szerint annyira erőt vett a kegyelet és meghatottság érzete, hogy sirvafakadt)

Tisza merénylője és a kultuszminisztérium

A Tisza István emlékének kijáró kegyelet és tisztelet bizonyára nem fogja befolyásolni, hogy Klebsberg kultuszminiszter, illetőleg minisztériuma Tisza István egy ellenfelével most mégis hajlandó volt szóbaállani. Még hozzá egy olyan személyiséggel, akinek nevére Tisza elleni harcaiból még ma is jól emlékszik nemcsak a régi munkapárt, hanem az egész közvélemény. Az illusztris férfi, akivel szemben a minisztérium nem engedte magát befolyásoltatni a kegyelet lobogó érzése által, Kovács (Strasser) Gyula volt országgyűlési képviselő.

Kovács Gyula örökre beírta nevét a magyar történelembe és különösen Tisza István híveinek lelkébe. Ő volt az, aki 1912 nyarán a képviselőházban háromszor rálőtt Tisza István grófra és ezzel megnyitotta a nem-

zeti hősöknek azt a sorát, amely Léka-Leitner Jánoson keresztül Pogány József vezetésével. Kovács Gyula merénylete ugyan nem sikerült, golyója két centiméterrel alacsonyabban furódott az elnöki emelvénybe, mint ahogy tervezte és így nem találta Tisza István homlokát, de ezzel a merénylettel mégis utat mutatott arra, hogyan lehet a politikai harcot Tisza István ellen folytatni. Kovács Gyula tehát egészen nyilvánvalóan olyan személyiség, aki különös figyelmet és támogatást igényelhet Tisza István személyes híveitől, barátaitól és mártírhalálával megnövekedett presztízisének hasznélvezőitől. Végre is a nemzetnek kötelezettségei vannak Kovács Gyulával szemben és ezeket a kötelezettségeket minden elfogultságtól mentesen teljesíteni is kell.

Kovács Gyula nem kapta meg a bérletet...

Kovács Gyula maga is valószínűleg így gondolkozott, mert mint velünk egy sárbogárdi figyelmes olvasónk (aláírása szerint „a régi munkapárt törhetetlen híve”) közölte, hajlandó volt üzleti összeköttetésbe lépni a kultuszminiszterrel. Sárbogárdi olvasónk információja szerint Kovács Gyula a mult esztendő őszén megjelent a kultuszminisztériumban és tudatta az illetékes ténnyel, hogy közalapítványi bérletet szeretne kapni a minisztériumtól. Meg is jellemezte mindjárt azt a birtokot, amely szívéhez legközelebb áll, a katolikus vallás és tanulmányi alapokhoz tartozó szilfamajori bér-

letet, amelyről az előző bérlő szabadulni szeretne. Kovács Gyulának — amint arról a helyszínrre leküldött munkatársunk személyesen is meggyőződött — határozottan jó ízlése volt, Szilfamajor egyik elismert kútán birtoka a Dunántulnak, a fővárostól másfélórára fekszik, tehát termékeit a leg-rövidebb uton küldhetik Budapestre.

Kovács Gyula hajlandónak mutatkozott vállalni az előző bérlő deficitjét és ajánlatát a kultuszminisztérium a legnagyobb megértéssel fogadta. Amikor azonban a tárgyalások már konkrét formát öltöttek, valaki-nek — ismerte a kultuszminiszter finom-

történeti érzékét, lehet, hogy éppen Klebsberg grófnak — eszébe jutott, hogy ki is ez a Kovács Gyula és eszébe jutott ezzel kapcsolatban a kegyelet, a három revolvergolyó, Tisza mártírhalála és a tekintélytisztelt. Sárobgárdi olvasónk ezt már nem tudja, de lehet, hogy felmerült az a szempont is, hogy mégsem lehet katolikus közalapítványi birtokot Tisza István merénylőjének bérbeadni. E valóban érthetetlen és kicsinyes aggályoskodásnak megis lett az eredménye, Kovács Gyula nem kapta meg a szilfamajori bérletet.

... de megkapta a bérletet Kovács Gyula részvénytársasága

A véletlen szerencsés összejátszásánál fogva azonban ugyanebben az időben történt, hogy ugyanez a Kovács Gyula egy részvénytársaságot alkotott Szilfamajori Mezőgazdasági Részvénytársaság címmel. A részvénytársaság 1927 december 2-án tartotta alakuló közgyűlését. A cégbiróságnál 28566/2. szám alatt jegyezték be. A vállalat tárgya a hivatalos bejegyzés szerint „a szilfamajori gazdaság haszonbérletének megszerezése”, alaptőkéje 160.000 pengő. A részvénytársaságnak Kovács Gyula lett igazgatósági tagja, vezére, mindenki másnak (Posfay Virgil, Szabolcs Károly, Szunyogh Sándor igazgatósági tagoknak) aláírása csak akkor érvényes, ha az ő aláírása is rajta van az iraton. És miután a kultuszminisztérium egy tulérezékeny férfinak aggályoskodása miatt a szilfamajori bérletet nem kapta meg Kovács Gyula, megkapta a bérletet Kovács Gyula szilfamajori részvénytársasága. A részvénytársaság, amint neve is mutatja, nem azért alakult, hogy Kovács Gyula személyét részvénytársasági formába dugja el, hiszen ilyen játékot bizonyára a kultuszminisztérium sem engedett volna

A tudomány ítélete és ezerszeres gyakorlati tapasztalat alapján mind meggyőzőbben nyilvánvalóvá lesz az ODOL higiénikus, azaz megelőző, fertőtlenítő és gyógyító hatása nemcsak a fogakra, a szájra, a mandulákra, a garatra stb. hanem közvetve az egész szervezetre

meg, hanem egyszerűen azért, hogy bérbe vegye a szilfamajori alapítványi birtokot.

A szerencsés részvénytársasági forma

A szilfamajori részvénytársaság, illetőleg Tisza István merénylője azóta nagy sikerrel gazdálkodik is már a katolikus alapok szilfamajori birtokán. A kultuszminisztérium előszeretete a részvénytársasági forma iránt, amelyről mi már több ízben beszámoltunk, ezúttal is beigazolódt, a kegyelet a részvénytársasági formán igazán nem ütköztetik meg. A részvénytársaságot nem kifogásolhatja még Tisza István volt államtitkára sem, a részvénytársaság nem sérti azt a hódolatteljes szeretetet, amellyel a volt államtitkár volt vezére iránt viseltetik. Léka-Leitner az elmúlt esztendő során már meghalt, de Pogány József még él és virágzik. Tekintve, hogy ő is Tisza-merénylő volt, bár sikeresebb mint Kovács Gyula, most már nem kell feladnia a reményt, hogy ha valahogy visszavergődik Magyarországra, mégis csak találhat magának egzisztenciát. Elábrándozhatik a száműzetés keserű kenyerét fogyasztva valami csinos, jöfökvésű katolikus közalapítványi birtokról, amelyet, ha az idők

szerencsésen fordulnak, még ő is bérbevehet, legrosszabb esetben részvénytársasággá alakulva.

Klebsberg gróf jobban ismeri egyik ideálját, Mussolinit, mint mi. Lehet, hogy Mussolini, akinek merénylőjét mostanában ítéltek el sokévi börtönre, szintén ilyen humánus és ugyanannyira becsüli a közéleti morál szempontjait, mint Klebsberg gróf. Lehet, hogy majd ő is közalapítványi bérlethez segíti merénylőjét tízévi börtön leülése után. Azt azonban biztosan tudjuk, hogy ha Kovács Gyula Klebsberg gróf ellen követett volna el merényletet, és Tisza István lenne most kultuszminiszter, nem így járt volna el. Talán nem beszélt volna annyit Klebsberg grófról, talán nem is zokogott volna Klebsberg gróf szobra előtt, de katolikus alapítványi birtokon bérletet — akár milyén ajánlattal jött volna Kovács Gyula és akár milyén részvénytársaságba bujt volna bele, — Tisza István egészen biztosan nem adott volna Klebsberg gróf merénylőjének.

Kovács Gyula merénylete Tisza István ellen

Kovács Gyula szerencsés vállalkozása alkalmából érdekesnek tartjuk fölleveníteni a Tisza István elleni első merénylet lefolyását.

Kovács (Strasser) Gyula 1912 június 7-én követte el a merényletet Tisza István gróf ellen, aki akkor a képviselőház elnöke volt. A merénylet lefolyását és hatását a Budapesti Hírlap 1912 június 8-iki száma alapján ismerteltük:

Az ülés elején az ellenzék ismét zajos obstrukciót rendezett, amire Pavlik vezetésével a rendőrség távozásra szólította föl a zajongó ellenzékiet. Ennek megtörténte után az eseményekről a következőképpen számolt be a Budapesti Hírlap:

Tisza István elnök féltizenegy után néhány perccel bellép a terembe, fölmege az elnöki emelvényre, megnyitja az ülést.

— Tisztelt Ház, — mondja — a mai ülés megnyitását ismét sajnálatos incidensek késleltették. Rövid jelentést vagyok kénytelen tenni a Háznak.

Ebben a pillanatban az üres szélsőbaloldali

lon megjelent egy feketeruhába öltözött, sápadtarcu, vékony ember: Kovács Gyula, a legelőször kitiltott képviselő. Kovács Gyula berohant az irói karzaton keresztül az ülés-terembe, néhány lépést tett előre és harsányan ezt kiáltotta:

— Van még itt egy ellenzéki képviselő!

Üssétek agyon a kutyát!

A szó végét elnyelte egy lövés dőreje. Akkor látjuk, hogy az ember kezében hatalmas revolver van, amelyet Tisza István grófnak szegez. Egy golyó már kiröppent belőle.

...A dörgésen, füstgomolyon át látjuk, hogy Tisza István gróf fölkel helyéről. Valami ámulattal, valami megdöbbenéssel, valami dacos elszántsággal szembefordul a merénylővel.

A jobboldalról néhány alak rohan a lövöldöző felé: Kubinyi Géza, Kiss Ernő, ki tudná megjegyezni.

Kovács Gyula e pillanatban oldalt tesz egy lépést a padban és látjuk, hogy a revolvert

a homlokának szögezi. A negyedik golyót saját fejének röpitette. A merénylő eltűnik az összefutó képviselők között. Most már hörgő, nagy hangzavar tölti be a levegőt:

— Üssétek agyon! Üssétek agyon a kutyát!

Egy szerencsétlen örült cselekedete

— Hát Tisza? A gróf sértetlenül áll helyén és egyet-kettőt int a feleségének, bizonyára azt jelzi, hogy nincs semmi baja. Tiszáné grófné látszólag nyugodtan ül a páholyában, de halálsápadtan.

A felzúgott munkapárti képviselők egyszerre rátámadnak a baloldali karzat újságíróira. Mindenfelől öklüket rázva, kiáltják:

— Ezek a gazemberek eresztették be a bitangot! Ki velük!

Miután Kovács Gyulát kivitték és a tumultus véget ért, Tisza István gróf megábrázta az elnöki csengőt és így szólt:

— Tisztelt Ház! A most lefolyt eset egy szerencsétlen örültnek cselekedte volt, aki elvonta magát az igazságszolgáltatás keze alól. Azt hiszem, az ő eljárása és sorsa felett az az a részvétellel térhetünk napirendre, amivel minden örült embernek szomorú viselkedése felett. (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van! Éljen Tisza!)

Majd amikor a zaj még nem csillapult, azt mondta Tisza: Csendet kérek, tisztelt Ház! Azt hiszem, nekünk az a kötelességünk, hogy itt mindenféle idegeskedés nélkül elvégezzük feladatunkat.

A merénylet utáni helyszíni vizsgálat megállapította, hogy két lövés az elnöki emelvény keményfadeszkájába furódott, ha jobb revolver lett volna a merénylőnél, vagy egy-két milliméterrel feljebb céloz, éppen fején találta volna Tiszát. A harmadik Tiszára célzott golyót nem sikerült megtalálni.

Kovács Gyulát, bár megsebesítette magát, még a merénylet után kihallgatta a vizsgálóbíró. Kijelentette, hogy Tiszát nem akarta bántani, csak mikor látta, hogy egyes hölgyek nevetnek a karzaton, indulatba jött és ijedésszerű elsütötte a revolvért. Azt mondta, hogy Tiszára nem célzott, ő csak tiltakozásul öngyilkos akart lenni.

Ferenc József király összecsapta a kezét...

Ferenc József király azonnal sürgönyözött Tisza István grófnak a következő szöveggel:

— Mély sajnálattal értesültem az Ön ellen intézett merényletről és szívből örvendek, hogy a Mindenható szerencsésen megóvta Önt. Ferenc József.

Természetesen rengeteg politikus és udvari méltóság üdvözölte Tisza Istvánt megmenekülése alkalmából, bizonyára köztük volt Klebelsberg Kuno gróf is.

— Ferenc József király — írja a Budapesti Hírlap — a merénylet napján az ügétversenyterén volt, ahol a katonai díjlovaglást tartották. A király Ferenc Ferdinánd trónörökösrel és Zsófia királyi hercegasszonnyal ült a páholyban, mikor Paar gróf főhadsegéd gyors léptekkel odasietett az udvari páholyba és a trónörökösnek vállán keresztülhajolva, jelentést tett a királynak a budapesti merényletről. Őfelsége sápadtan ugrott fel, kezét összecsapta, aztán anélkül, hogy a páholyban jelenlévő udvari méltóságokat köszöntötte volna, Paar gróf kíséretében rögtön elhagyta. Pár perc múlva a trónörökös pár is távozott a versenyről.

Ezeket írja a Budapesti Hírlap.

Vajjon mennyire megdöbbent volna az öreg király és hogyan csapta volna össze a kezét, ha sejtette volna, hogy Tisza István legbüszkébb híveinek uralma idején Tisza István merénylőjének vállalatát bérbe kapja azt a katolikus alapítványi birtokot, amely az ő főkegyuri fenhatósága alá tartozott...

A főváros katolikus társadalma tiltakozott a mexikói katolikusok üldözése ellen

Ezek és ezek gyülekeztek vasárnap délután a Vigadóban, ahol az Országos Katolikus Szövetség tiltakozó gyűlést tartott a magyar társadalom nevében impozáns módon demonstrált a mexikói véres keresztényüldözések ellen. Bár a gyűlés csak déli tizenegy óra körül kezdődött, már a reggeli órákban is beláthatatlan tömeg szorongott a Vigadó előtt, olyannyira, hogy csak erős rendőri készültség tudta a rendet fenntartani.

Kevésell tizenegy után érkeztek meg a katolikus magyar társadalom reprezentánsai, élükön Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegprímással, akiket az Országos Katolikus Szövetség nevében Zsembery István ügyvezető-alelnök fogadott. A Vigadó nagy- és kistermét, az esztrádokat, erkélyeket zsúfolásig eltele az érdeklődő közönség, a katolikus egyesületek kiküldöttei, sok apáca és szerzetes. A bíboros-hercegprímás az elnöki emelvény díszhelyén foglalt helyet, ugyancsak az emelvényen láttuk a magyar katolikus társadalom vezetőegyeségeit. A gyűlésen felszólalók közül ott volt: Lángi József püspök, Nemes Antal s. püspök, Lepold Antal prelátskanonok, Czapik Gyula kamarás, Meszlényi Zoltán, Krywald Ottó prépost, P. Anasztáz kapucinusfőnök, P. Haász Brokárd, a karmelitarend provinciálisa, P. Vinkovich Viktor ferencendi főnök, Mátyás Ferenc piarista házfőnök, P. Áronffy Ferenc lazarista tartományfőnök, Skerlecz Iván v. b. t. t., Apponyi Albertné grófné, Zichy Gabriella grófné, Pallavicini Edéné grófné, Kray István báró, Hohenlohe Clodvigné hercegné, Pethő Sándor. Láng János képviselő, Förster Aurél és még sokan.

A gyűlés előtt a megjelent közönség a pápai himnusz énekelte el, majd Serédi Jusztinián hercegprímás emelkedett föl helyéről, akit éljenzéssel és percekig tartó tapsal fogadott a közönség. Messzecehangon kezdte beszédét:

— Üldözött mexikói katolikus testvéreim ügye hozott össze bennünket. Összejöttünk, hogy az egész világ előtt megvalljuk: az ő sérelmük a miénk is, ami nekik fáj, nekünk is sajog! Összeköt velük bennünket a krisztusi hit. Az egyház hasonlít az emberi testhez. Ennek az emberi testnek tagjai szerves egészet alkotnak és ha az egyik tagon sebet ejtettek, reagál rá a többi is. Mexikó népe is, a magyar katolicizmus is ilyen szerves tagjai Krisztus misztikus testének és ma az utóbbi tiltakozva fölajdul az előbbi fájdalomra.

A hercegprímás után Krüger Aladár dr. országgyűlési képviselő megdöbbentő realitással sorakoztatta egymás mellé a mexikói kegyetlenségek híreit. Elmondotta többek között egy tizenöt éves gyerek vértanúságát. Társaival együtt imádkozott és büntetésből Calles katonái kitepték a nyelvét.

Haller István volt miniszter beszédében rámutatott a mai világhatalmak gonosz megalapítására, amelyek a mexikói borzalmakat eltűrik.

— Hol van most az úgynevezett „művelt világ szolidaritása? — kérdezte. — A rádió korában, amidőn az elektromos hullámok átvisszik az országhatárokon túlra is a zene hangjait, miért akad meg a vértanúk halálhőrgése Mexikó határán? Hol van az Emberi Jogok Ligája, amelyik minden évben megtámadja a magyar igazságszolgáltatást?

Végül követelte, hogy a magyar kormány lépjen föl Genfben Mexikó ellen. H a népszövetség pártfogásába vette a numerus clausus ügyében a zsidókat, vegye pártfogásába a hitükért lemészárolt katolikusokat is. A népszövetség a kultúra, emberiség jelszavait szereti hangoztatni. Ennek az állati kegyetlenségnek végetvetése az emberiség legelemibb ügye!

P. Bangha Béla a mexikói üldözés magyar tanulságait vonta le. Három tanulsággal szolgál magyar katolikusoknak a mexikói rémuralom — mondotta. Először: megerősíti hitünket. A mexikói vértanúk halálhőrgése belekiáltja a világba, hogy a hit ma is oly erős, mint Nero-k és Domitianusok alatt, mert a halálra is elszánták teszi az embereket. Mexikóban nem apró kényelemről mondanak le az emberek, mint a husevés, hanem a családapák lépnek bátran a veszthelyre és még a kitéptetnyelvű hitvallók utolsó életére is az Égre mutat. Magyar katolikusok, tanuljatok Mexikótól hitelességet!

Másodszor: itt az alkalom az igazi testvéri szeretet kimutatására. Mi, magyar katolikusok, elsősorban szeressük egymást, de ez nem teszi lehetetlenné, hogy ne szeressük azokat is. Harmadszor, arra int bennünket Mexikó, hogy vigyázzunk, nehogy mi is hasonló sorsra jussunk. Ez nem rémlátás! Nem halt meg a szabadkőműves és szociáldemokrácia, hanem csak visszavonult.

A gyűlés záróbeszédét a magyar katolikusok

sok ősz hitvallója, Apponyi Albert gróf mondotta. Azt kívánta, hogy ne csak a katolikus társadalom tiltakozzék a mexikói vérengzés ellen, hanem mindenki, akiben él az emberi érzés. A gyűlést a magyar Himnussal zárták.

Ferenc József unitárius püspök meghalt

A unitárius hitfelekezetnek az egész világon csak egyetlen püspöke volt, Ferenc József, az erdélyi püspök, kinek joghatósága külön királyi rendelet alapján 1872-től Magyarország egyéb részeire is kiterjedt. Angliában és Amerikában vannak még unitárius egyházi szervezetek, de ezek nem püspöki egyházi szervezetben élnek. A világ unitáriusainak ez az egyetlen püspöke, Ferenc József mint Kolozsvárról jelentik, vasárnap reggel kilencvenhárom éves korában meghalt. Amikor püspökségének ötvenéves fordulóját ünnepelte, már csak lakásán fogadhatta az ünnepelőket, kijárni nem tudott. Kilencven éven felül volt, amikor egy alkalommal a fali órát akarta megvizsgálni; felállt egy székre, az elfordult alatta s a földre zuhant aggyastyan combtörést szenvedett. Azóta már csak szenvedés volt az élete. Most, egy héttel ezelőtt epebajt kapott s ez vitte a sírba.

Nemcsak egyszerű egyházfő volt, hanem valóságos szimbólum, hiszen személye kötötte össze a magyarországi és külföldi unitárisokat. Az ő munkájának köszönhető az az évtizedes gyakorlat, hogy évről-évre két unitárius papnövendék tanulhatott Skóciában az edinburghi egyetemen, ő hozta be a kolozsvári teológiára az angol nyelv tanítását, úgyhogy a kis erdélyi unitárius egyházkerület, mely a magyarországi négy egyházzal együtt is alig hetvenezer hívőt számlál, a legelevenebb kapcsolatot tartotta fenn külföldi hitestestvéreivel, aminek nemcsak erkölcsi haszna volt, hanem az is, hogy Erdély elszakítása után az angol és amerikai unitárius lelkészek figyelték reá legelőször az erdélyi magyarság szenvedéseire. A helyszínrre kiküldött amerikai és angol egyházi bizottság hívta fel a világ figyelmét az erdélyi vallási és nemzeti üldözésekre s amerikai és angolai pénzadományok tették lehetővé, hogy az erdélyi unitárius egyház, melyet a földreformmal egész létalapjától megfosztottak, továbbra is fenttarthassa iskoláit és lelkészsegeit.

Kilyéni Ferenc József a szolnokdobokavármegyei Alparéten született, 1835 augusztus 9-én. Tanulmányait a kolozsvári unitárius kollégiumban végezve, 1855-ben segédlelkész helyettes lett, majd két év múlva ugyanennek az intézetnek tanára. Másfél évet töltött német egyetemeken, majd nagyobb körutazást tett Hollandiában, Belgiumban, Franciaországban és Angliában. 1861-ben kolozsvári lelkésznek. 1876-ban pedig püspöknek választották meg. A királyi megerősítő levélben, az addigi megerősítésektől eltérően, püspöki joghatóságát kiterjesztették Erdélyen kívül a magyar korona alá tartozó országokban bárhol lakó unitárius hívekre is. Egyideig az aktív politikában is részt vett, 1884-től 1887-ig a torockói kerületet képviselte az országgyűlésen. 1905-től a főrendiház örökös tagja lett. Hosszu püspöki működése alatt állandóan irodalmi munkásságot is fejtett ki. 1861-ben ő indította meg a magasszínvonalú Keresztény Magvető című egyháztörténeti folyóiratot, mely ma is él. Eredeti munkáin kívül, mint fordító is nevet szerzett: Channing amerikai unitárius hitbölcse és társadalmi munkáinak magyarra fordításában igen tevékeny részt vett. Egyházkerületében már csak egyetlen idős pap van, akit nem ő szentelt lelkésszé. Két emberöltőre terjedő püspöki pályája alatt olyan tekintélyt szerzett külföldi hitköreinknél is, hogy egyszerűen „a püspök”-nek emlegették és a maguk egyházfejének is tekintették Amerika legtávolibb zugában is.

Erdély elszakítása óta magas kora ellenére is férősen kivette részét a küzdelmekből és szenvedésekből. Sikraszállt szívével és tollal minden magyar ügyért. Bár idehaza a főrendiház tagja volt, Románia nem adta meg neki a szénatűs képviselőt. Egész Erdély magyar társadalma a maga halálának te-

kinti az agg püspököt, akinek temetése szerdán délután lesz Kolozsvárt. A szertartást Boross György püspökhelyettes végzi s a temetésre Csiky Gábor dr. missziós lelkész vezetésével nagyobb budapesti küldöttség is utazik Kolozsvárra.

Miért támadják Bánky Vilma?

Bánky Vilma hazalátogatásáról a magyarországi sajtó osztatlan érdeklődéssel és őszinte szeretettel emlékeztet meg. Egy-két nap óta azonban egyes lapokban rosszmájú, minden indok híján is epésen acsarkodó cikkek jelennek meg nevével kapcsolatban.

Mi történt itt? A mérges kis cikkekből nehéz is volna megérteni. Lehet-e ennyire epés-kedünk csupán azért, amért a lakásába, autójába és családjába tolongó roppant számú riporternek, álhírlapíróknak, protekciókérő görlice-jelöltnek s még egypárszáz másféle látogatónak nem áll eléggé rendelkezésére, hanem lehetőleg pihenni akar?

Magánembernek lennie mindenkinek legelemibb joga, ez még a kötelezettségekkel leginkább megterheltektől se vitatható el; még a harctéri katonák is kaptak a legégetőbb harcok között is szabadságot, a született királyok is inkognitót vehetnek magukra és a kocsmáros is beülhet néha akár a tulajdon kocsmájába vendégnek. A mozi-színész foglalkozása igazán megvisele s Bánky Vilmának a roppant üzem, melynek híven engedelmességgel becsületbeli kötelessége is, még a házassága alkalmából is alig pár napi szabadságot engedélyezett. Igazán emberileg érthető és kifogásolhatatlan, hogy mostani pár hetes szabadságát rég nem látott családjának, otthoni emlékeinek s a pihenésnek adhassa.

A pesti közönség azonban, bár érdeklődése alapján jóindulatu és gyermeketül kedves, mégiscsak fárasztó tud lenni a mohóságával, indiszkrét fellépésével, — hát még a pesti újságíró, kivált némely penetránsabb egyedeiben. Ilyen elemek, akiknek detektív kezeszkézsei elől őt a család lehetetlen elrejténi igyekezett, most azután érthetetlen elégséggel ellenefordultak s nagyobbab nem tudván fenyegetőzni: legalábbis az eddigi népszerűségnek megvonásával akarják megremétni.

Bánky Vilma népszerűsége ellenben van akkora terjedelmű, hogy az ittváló mozik kritikái ahhoz már sokat se hozzá nem tehetnek, se belőle el nem vehetnek. Eddigi világhírét is Bánky Vilma kizárólag a vásznon szerezte és semennyire sem a riporterek személyes szíveségének köszönheti. Ezt az epés kis acsarkodást tehát igazán könnyűszírel figyelmen kívül hagyhatja, sőt legjobb lenne, ha a család gondoskodásából meg se tudná. Inkább csak az elfogultatlan sajtót bosszanthatná, hogy ime, idekerült egy világhírt ért magyar művésznő, akinek barátsága, pusztán a magyar-volta is számunkra ajándék és jól-elkelő propaganda, aki hazajön pusztán szülőföldje és családja szeretetétől vonzatva s aki itt semmi mást, mint szíveséget nem cselekedett: ime, megérdemletlenül bántalomban részesül. Anynyira megindokolatlan a bántalom, hogy kénytelen az ember a kulisszák mögött sejtetni az okát. A moziközönség naivabb része még azt a mende-mondát is sutogta, hogy a hollywoodi kirándulása kellemetlenségeit nem felejtő Fedák Szászsa krimihildai felelete ez a kis csetepaté. Ámde ezt, persze, nem hihetjük, tovább se kutatunk, inkább felejtetni igyekezzünk magunk is az egészet, s a magyar filmközönség nevében csak arra kérjük a művésznőt, ha meg is tudott valamit a kis szíveiről, tegyen ugyanígy.

Reuma, köszvény, csúz
és ischias régi bevált gyógyszer a
Kriegner-féle REPARATOR
Ára: 1 pengő 60 fillér
minden patikában ismertető füzetet bármelyik szívesen küld teljesen ingyen a főrakár:
Kriegner-gyógyszertár,
Budapest, VIII/10. Calvin-tér,
Baross-utca sarok.

10% Ovomaltine

hozzadásával a tej tápértékét 60%-kal emeljük. Az Ovomaltine tej kellemes reggeli, kitűnő uzsonna.

Dr. WANDER & F. BUDAPEST
OVOMALTINE
Erdélyi Magyarországi
Léte